

MÄTÄJOEN VUOSI 2025

Seitsemäntoista vuotta talkookunnostuksia ja vapaaehtoistyötä erittäin uhanalaisen taimenen hyväksi

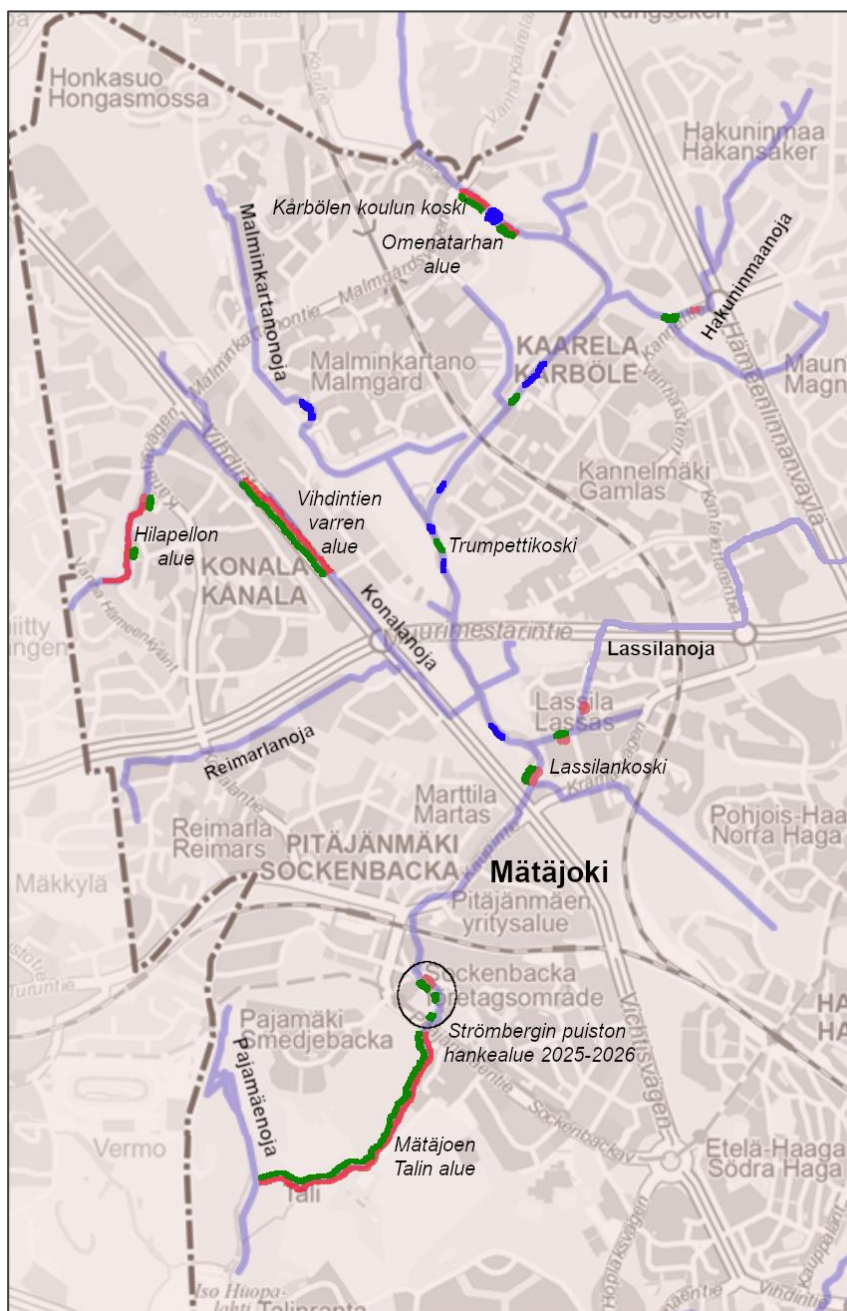
Pekka Lindblad, Mikael A. Manninen, Henry Kahlman, Janne Passi,
Markus Penttinen ja Marianne Valkama (2026)

Sisällysluettelo

Aluksi	2
Strömbergin puiston kalatie ja jokiuoman kunnostaminen	3
Talin luonnonsuojelualue	5
Talkookunnostukset.....	5
Pienpoikashavainnot ja sähkökoekalastukset	8
Taimenen kutu 2025	10
Istutushistoria.....	12
Vaellusesteet.....	13
Päästöt 2025.....	14
Muu lajisto	14
Kalastuskielloista informoiminen ja kalastuksen valvonta	16
Hankekonsultointi.....	16
Medianäkyvyys ja huomionosoitukset	16
Yhteenveto vuodesta 2025 ja alustavia suunnitelmia vuodelle 2026.....	17
Liite 1. Mätäjoen Talin alueen kutupesä- ja sähkökoekalastushistoria	18

Aluksi

Helsingin perhokalastajat ry:n (HPK), Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry:n, aktiivisten talkoolaisten ja muiden toimijoiden työn tuloksena on Helsingin Mätäjoessa vankka luontaisesti lisääntyvä taimenkanta. Erittäin uhanalaiseksi luokiteltu Suomenlahden metapopulaation taimen on kotiutunut lähes koko vesistöön sivupuroineen ja on laajalti valtalaji. Tänäkin syksynä kunnostettiin talkoilla kutupaikkoja ja poikasalueita, jotta taimen ja samalla koko virtavesiluonto voisivat Mätäjoella ja sen sivupuroissa entistäkin paremmin. Työtä Mätäjoen eteen ovat tukeneet monin tavoin Helsingin kaupunkiympäristön toimiala sekä Teknos Oy, joka on toiminut talkookunnostuksien tukijana jo yli vuosikymmenen ajan. Teknos rahoitti myös Talin golfkentän vedenottoaltaan padon muutokset 20 metriä pitkäksi koskeksi 2013. Suuri kiitos kuuluu myös kaikille työhön vuosien varrella osallistuneille talkoolaisille.

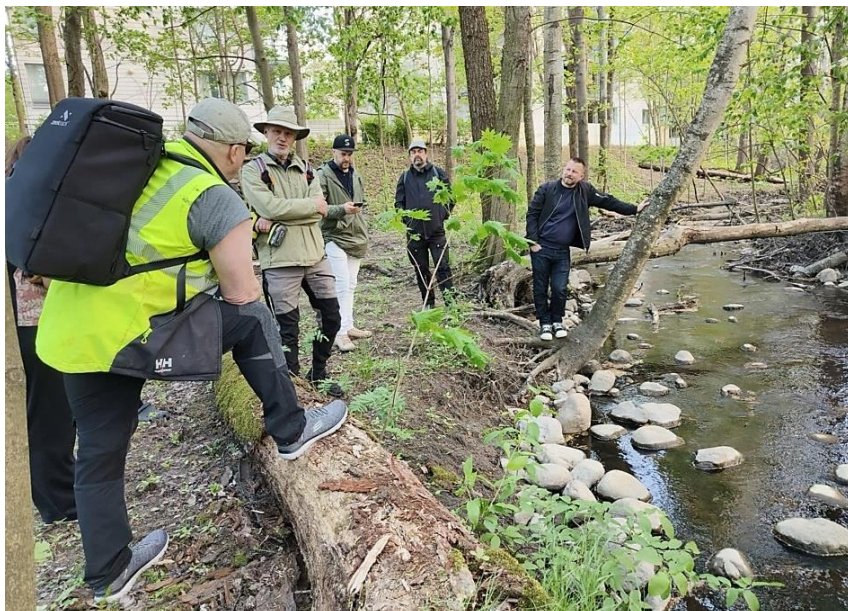

Mätäjoki ja sen sivupurot Helsingissä. Punainen: Taimenen lisääntymisalueet (syksyllä 2025 havaitut kutupesät). **Vihreä:** Alueet, joilla on tehty virtavesikunnostuksia (kutusoraikkoja, poikasalueita, ym.). **Sininen:** Muiden kalalajien tunnettuja lisääntymisalueita. Pohjakartta: Helsingin kaupunki. Kunnostuksien suunnittelu ja toteutus: Helsingin perhokalastajat ry, Virtavesien hoitoyhdistys Virho ry, WWF sekä Helsingin kaupunki. Karttasivallöt Mikael A. Manninen

Strömbergin puiston kalatie ja jokiuoman kunnostaminen

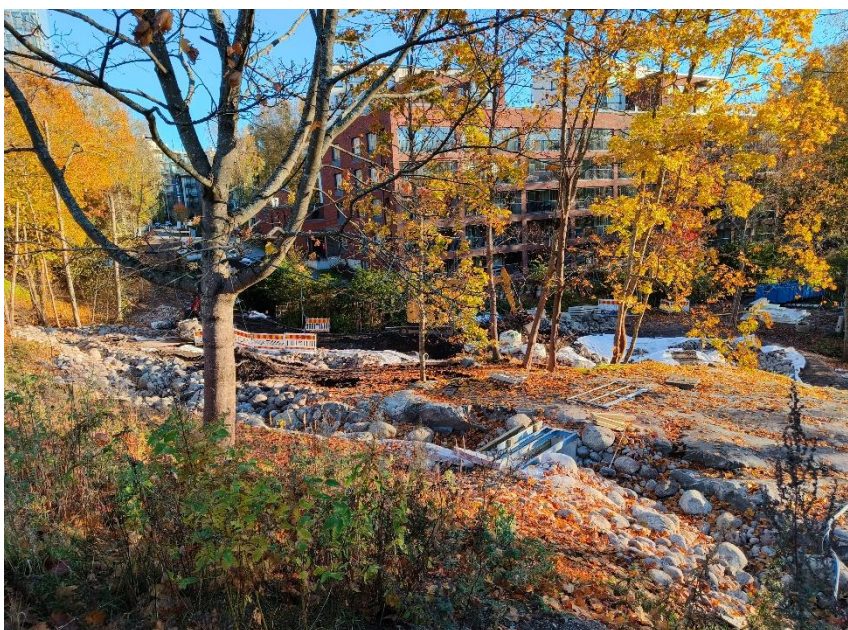
Pitkän suunnittelu- ja lupaprosessin päätteeksi Helsingin kaupunki ryhtyi huhtikuussa kunnostamaan ja uudistamaan Strömbergin puistoa Pitäjänmäessä. Osana puistoprojektia poistettiin tai ohitettiin yhteensä neljä täydellistä tai osittaista vaellusestettä Strömbergin alueelta sekä rakennettiin taimenille kutualueita. Hankkeeseen kuului myös Strömbergin putouksen ohittava kalatie, jonka rakentamista mm. Pitäjänmäki-seura, Kaarela-seura ja Mätäjokiaktiivit ovat ajaneet jo yli vuosikymmenen.

Helsingin kaupungin, Helsingin perhokalastajien, Virtavesien hoitoyhdistys Virhon, Sitowisen sekä Apajax Oy:n edustajia maastokäynnillä Mätäjoella toukokuussa 2025 tutustumassa Strömberginpuiston suunnitelmiin ja taimenten kutualueisiin puistotyömaan alavirran puolella, kuva Mikael A. Manninen.

Puistohankkeen osana Strömbergintien pohjoispuoleinen, ns. Puropuistikon lampi ruopattiin ja lammen pato korvattiin kivikkoisella koskella. Puropuistikossa lampeen laskevan jokiuoman yläpäässä olevaan patoon avattiin kalojen kulun mahdollistava aukko ja jokiuoma aukosta lampeen jaettiin kahdeksi kivikkoiseksi puroumaksi. Uomiin tehtiin myös kutusoraikoita, joista löytyi loka-marraskuussa useita kutupesiä. Myös Strömbergin puiston alaosassa heti Pitäjänmäentien yläpuolella sijainnut pato korvattiin tekokoskella.

Kalatietyömaa 18.10. eli alle viikko ennen avaamista, kuva Mikael A. Manninen

Puistossa sijaitsevan vesiputouksen viereen louhittiin ja rakennettiin toistasataa metriä pitkä rinneessä mutkitteleva luonnonmukainen kalatie. Kalatiehen päästettiin vesi perjantaina 24.10.2025. Jo samana päivänä nähtiin ensimmäinen mereltä palannut taimen putouksen niskalla. Seuraavalla viikolla nähtiin useita merestä kalatien kautta nousseita taimenia kudulla sekä pääuomassa Lassilassa että läntisessä purohaarassa Konalanojassa, pisimmillään noin viiden kilometrin päässä merestä. Nämä taimenet ovat todennäköisesti syntyneet putouksen yläpuolisella jokiosuudella, talloilla kunnostetuissa soraikoissa.

Ennen kalatien rakentamista ja Strömbergin alueen muiden nousuesteiden purkamista kaloilla ei ole ollut pääsyä merestä takaisin näille alueille kutemaan. Lisääntyminen putouksen yläpuolella on tätä ennen perustunut paikallisiksi jokeen jääneisiin yksilöihin. Strömbergin puiston kalatien rakenteet ja hankkeessa rakennetut koskialueet tulevat kaikelle todennäköisyydellä vaatimaan vielä hienosäätöä ja ongelmien korjaamista sellaisen ilmetessä. Esimerkiksi joului-tammikuun vaihteessa havaittiin tarve uoman jäätyksen takia korottaa kalatien länsipään mutkan valloja, jotta vesi ei nouse niiden yli. Infokyltti kalatien merkityksestä ja kivien siirtelyn haitallisuudesta on myös jo havaittu tarpeelliseksi. Seuraaminen ja ongelmista raportointi tulevatkin olemaan tärkeä vapaaehtoistyön osa tulevina vuosina.

Strömbergin puiston putouksen ohittava kalatie 14.11.2025 ilmasta kuvattuna sekä merestä noussut noin 60 cm taimennaaras kutupesällä Konalanojassa, Vihdintien varressa 2.11.2025. Kutusoraikko tehtiin syksyn 2025 talkoissa. Kuvat: Janne Passi (drooni-kuva) sekä Mikael A. Manninen.

Talin luonnonsuojelualue

Helsingin kaupungin hanke hakea Mätäjoen rantalehdoille Talissa luonnonsuojelualueen status sai toivotun päätöksen: Mätäjoen alajuoksu ja sitä ympäröivät lehtometsät ovat 1.1.2025 alkaen luonnonsuojelualueutta Pitäjänmäentien eteläpuolelta aina merelle Iso Huopalahteen saakka.

Sekä HPK että Virho antoivat marraskuussa 2024 lausunnot luonnonsuojelualueen käyttö- ja hoitosuunnitelman luonnoksesta. Lausunnoissa esiin otetut asiat otettiin lopullisessa suunnitelmassa hyvin huomioon ja esimerkiksi virtavesikunnostukset ovat mahdollisia alueella jatkosakin.

Talin luonnonsuojelualueen rajamerkki Pitäjänmäentien alapuolisen Mätäjoen ylittävän kävelysillan kupeessa. Sillan kunnostustyömaan apurakennelmat ovat levällään luonnonsuojelualueella, kuva Mikael A. Manninen.

Talkookunnostukset

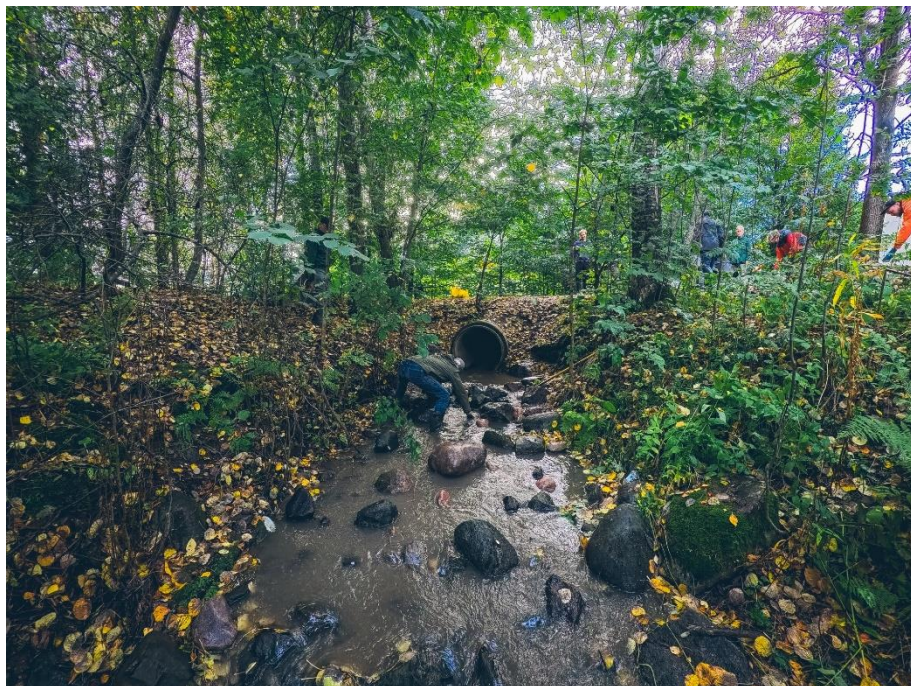
Mätäjoella järjestettiin talkoot viidellä eri kohteella syksyllä 2025. Maanantaina 22.9. iltapäivällä **Geologian tutkimuskeskuksen henkilöstökerho Riimun väki** Mätäjoki-aktiiveilla vahvistettuna kivesi ja soraisti Konalanojaa Vihdintien varressa Konalassa. Aiemmin tehdyt soraikot kunnostettiin ja perustettiin uusi soraikko Vihdintien alittavan putken tuntumaan. Kaikki soraikot kelpasivat taimeille syksyn kudussa. Uomaa kivettiin virtapaikoissa, jotta taimenten pienpoikaset saisivat entistään suojaisamman elinympäristön.

Talkoolaisia mm. Geologian tutkimuskeskuksesta, Virhosta ja HPK:sta ryhmäkuvassa Konalanojalla syyskuussa 2025, kuva Mari Kiviniemi.

Tiistaina 23.9. illalla talkoitiin edelleen Konalanojalla, mutta tällä kertaa ylempänä Hilapellon alueella. Töitä teki **Helsingin luonnonsuojeluyhdistyksen (Helsy)** kokoama vapaaehtoisporukka Mätäjoki-aktiivien johdolla. Osittaisen vaellusesteen muodostaneen kävelytien rumpuputken alavirran puolta

padottiin kivillä ja soralla, jotta vesipinta pysyisi vähintään putken tasalla. Putken ala- ja yläpuolista virtaa kivettiin sekä tehtiin kaksi uutta kutusoraikkoja, toinen virtapaikan niskalle ja toinen hiukan kauemmas alavirtaan. Molemmilta soraikoilla kuti taimenia myöhemmin syksyllä.

Helsyn talkoissa Konalanojalla Hilapellossa veden pintaa nostettiin kiveämällä rumpuputken tasalle, jotta vesieliöiden kulku sen läpi helpottuisi, kuva Janne Passi

Keskiviikkona 24.9. iltapäivällä jatkettiin Lassilassa vuosi sitten aloitettua Mätäjoen Lassilankosken kiveämistä ja soraistusta. Tällä kertaa työpanoksensa antoivat **Helen Oy:n kala- ja luontoihmiset**. Kutualueiden pinta-alaa kasvatettiin. Koskea levennettiin poistamalla reunasta savea sekä pidentettiin kiveämällä. Eri poikasikäluokille suotuisa pinta-ala koskessa kasvoi huomattavasti samalla kun myös koskialueen vetoisuus kasvoi. Syksyn kudussa Lassilankosken niskan ja kosken alaosan kutualueilla kuti useita paikallisiksi jokeen jääneitä sekä merivaelluksen tehneitä taimenia.

Lassilankoskeen talkoissa tehtyä poikaskivikkoo. Kosken alaosaan, uoman keskelle rakennettu uusi soraikko erottuu kuvan vasemmassa reunassa, kuva Henry Kahlman.

Torstai-iltana 25.9. kokoontui **HPK:n** väki Taliin, golfkentän tekokoskelle. Koskeen rakennettiin vuoden 2023 talkoissa uusi kutupaikka, joka ei ollut vielä kelvannut taimenille. Soraikon yläpäästä poistettiin soraa, jotta sinne muodostuisi syvempi alue. Syvennys tarjoaa kudulle tuleville kaloille turvallisuuden tunnetta ja parantaa veden virtausta soraikon sisällä. Poistetulla soralla kunnostettiin ylemmällä koskikynnyksellä oleva kutupaikka. Muutostöissä ilmeisesti onnistuttiin, sillä koskesta löytyi myöhemmin syksyllä peräti kaksi kutupesää.

HPK:n väkeä kunnostamassa tekokosken soraikkoa, kuva Hannu Hakanen.

Lauantaina 27.9. järjestettiin perinteiset kaikille avoimet talkoot Talissa. Parinkymmenen hengen voimin kunnostettiin keväällä työmaapadon alle jäänyt kutusoraikko. Padon jäljiltä soran seassa oli paljon isokokoisia kiviä, jotka siirrettiin alapuoliseen koskeen. Jäljelle jäänyt sora puhdistettiin ja tasattiin odottamaan kudulle saapuvia taimenia.

Kiviä poistetaan Strömbergin puiston työmaapadon alle jääneestä kutusoraikoista talkoissa 27.9.2025, kuva Mikael A. Manninen

Heinäkuussa oli raju ukkossade rikkonut kalatietöyrymaalla väliaikaisen padon ja aiheuttanut syöksytulvan. Tulvavesi oli puskenut jokipenkasta pari kuutiota murskettä osittain kutusoraikon päälle. Murske lapioitiin ämpäreihin ja siirrettiin kasaan kuivalle maalle. Vain paria viikkoa myöhemmin olivat ensimmäiset taimenet soraikolla aloittamassa kutuaan.

Mursketta poistetaan soraikosta Talin talkoissa 27.9. 2025, kuva Janne Salomeri.

Merivaelluksen tehneet taime-
net kutemassa talkoissa murs-
keesta puhdistettuun soraik-
koon 18.10.2025, kuva Mikael A.
Manninen.

Pienpoikashavainnot ja sähkökoekalastukset

Pienpoikasten esiintymistä havainnoimalla saadaan keväällä tietoa kudun onnistumisesta ja mädin selviämisestä talven yli. Jo toukokuun ensimmäisellä viikolla saatiin hajatietoja vastakuoriutuneista poikasista. Ensimmäiset dokumentoidut pienpoikashavainnot tehtiin toukokuun 10. päivä. Siitä eteenpäin havaintoja kertyi koko toukokuun ajan.

Talin alueella etsittiin käsivalaisimen avulla taimenten keväällä syntyneitä 0+ poikasia kahdesti toukokuun lopulla. Poikasia löytyi erityisen hyvin läheltä Pitäjänmäentietä, jossa oli myös eniten kutupesiä syksyllä 2024. Golfkentän tekokoskessa ja kivisillan tuntumassa poikasia ei vielä silloin näkynyt. Muilla Talin poikasalueilla niitä näkyi kohtalaisesti.

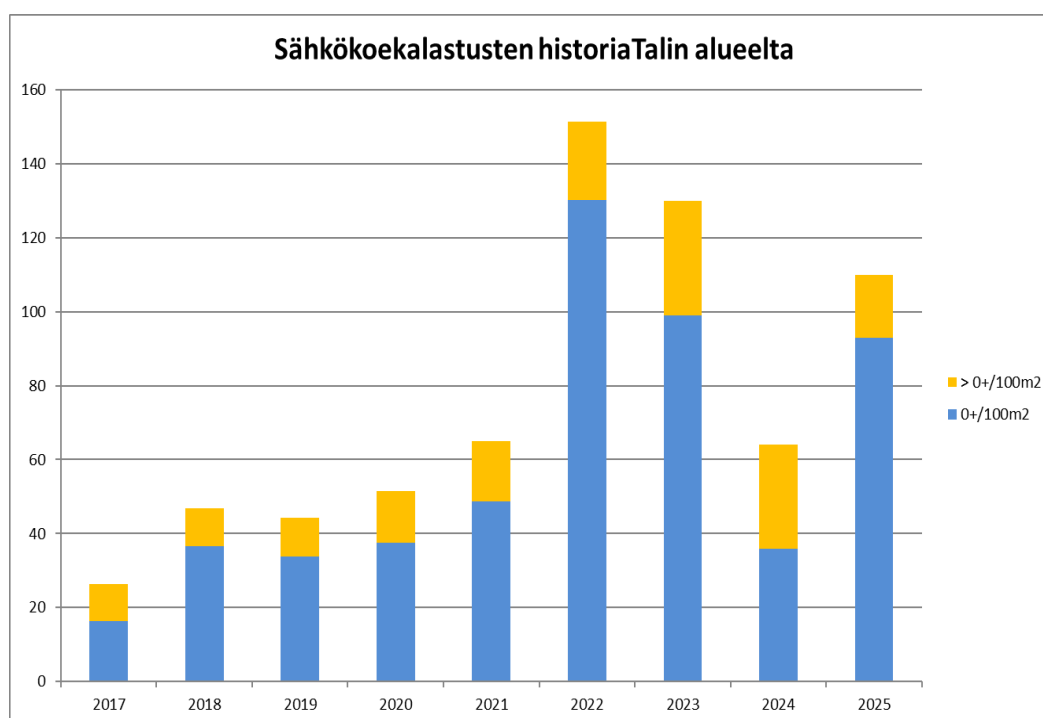
Strömbergin putouksen yläpuolisilla kutualueilla 0+ poikasia havaittiin toukokuussa Konalanojassa Vihdintien alueella ja Hilapellon alueella sekä Lassilankoskessa. Tarkkoja koko puron kattavia poikaslaskentoja ei tehty, mutta Konalanojassa pienpoikasia havaittiin Vihdintien alueen sekä Hilapellon alueen koko matkalla. Lassilankoskessa pienpoikasia oli niin ikään tasaisesti koko kosken alueella. Alkukesästä Konalanojan poikasmäärät Vihdintien varren alueella vaikuttivat vähentyneen merkittävästi, mutta syksyllä saman kevään poikasia havaittiin kututarkkailun yhteydessä.

Havaintomäärissä alkukesästä tapahtuneen notkahduksen syy jäi epäselväksi, mutta ei voida sulkea pois esimerkiksi mahdollisen päästön vaikutusta Konalanojan poikasten kokonaismäärään.

Strömbergin puiston kunnostusprojektin työt alkoivat onnettomissa merkeissä, kun jokiluonnon ja taimenten kutupesien suojaksi tarkoitettu suodatuspato rakennettiin työmaasta alavirtaan sijainneiden taimenen kutupesien päälle. Mätäjoen Talin alueen yhdeksästätoista kutupesästä kahdeksan jäi padon alle. Pato saatiin onneksi pikaisesti purettua, mikä todennäköisesti pääosin pelasti kehittyvän mädin ja jo kuoriutuneet taimenenpoikaset, kuva Pekka Lindblad

Talin alueen viisi koekalastusalaa sähkökalastettiin torstaina 25.9. Koekalastuksen suorittivat **Elias Haro ja Petri Karppinen Kala- ja Vesitutkimus Oy**:stä. Kaikilta koealoilta saatiin vähintäänkin hyvä tulos, kolmanneksi paras vuosien 2017–2025 aikavälillä. Korkein taimenten kokonaistiheys oli 185, alin 87. Kaikkien alojen keskitiheys oli 110 aarilla, josta 0+ poikasia 93 ja vanhempia ikäluokkia (lähinnä 1+) 17 aarilla. Koealakohtaiset tulokset löytyvät liitteestä. Strömbergin puiston yläpuolisilla alueilla sähkökoekalastuksin tehtyä seurantaa ei ole tehty.

Talin alueelta saatiin koekalastushistorian kolmanneksi paras tulos, keskimäärin 110 poikasikäluokkien taimenta aarilla. Hyvän taimentiheyden tavoitearvona voitaneen rannikollamme pitää Ruotsin Tukholman läänin asettamaa tavoitetta 80 yksilöä aarilla

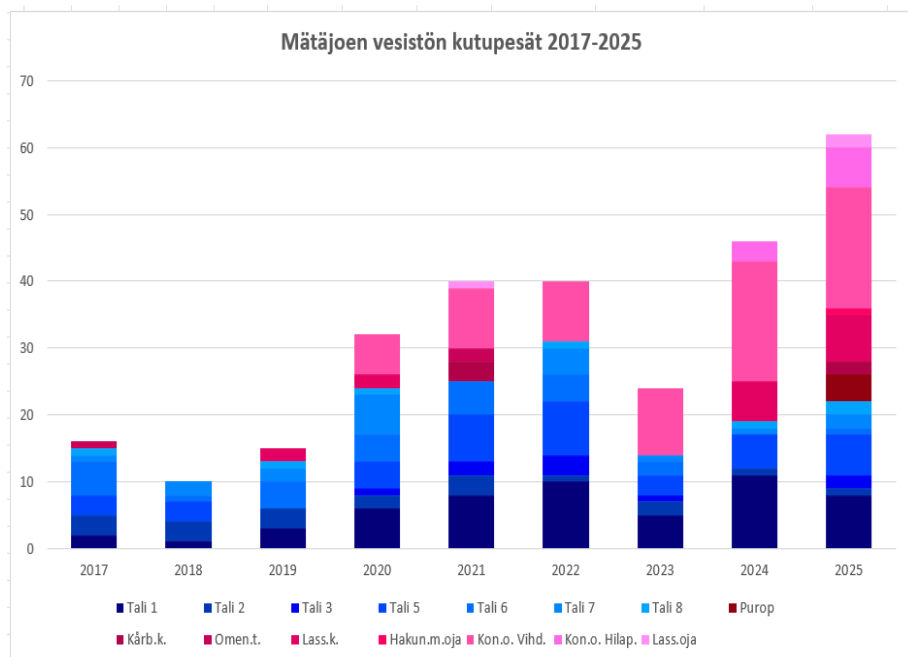
Taimenen kutu 2025

Ensimmäiset havainnot kutevista taimenista tehtiin 10.10. Konalanojalla, kun noin puolimetrisen naarastaimen kaivoi kutupesää Vihdintien varressa seuranaan useampia pienempiä koiraita. Alueelle ei ollut tuolloin vielä vaellusyhteyttä Mätäjoen alaosista ja mereltä, joten kyseessä oli paikalliseksi Mätäjokeen jäänyt jokitaimen. Vastaavankokoisia taimenia kuti lokakuussa 2025, ennen Strömbergin puiston kalatien avaamista, useampia Konalanojassa sekä Lassilankoskessa, samoin kuin pienempiä paikallisia kaloja. Paikallisia kaloja havaittiin kutemassa myös Malminkartanon omenatarhan viereisellä jokiosuudella (2 varmaa kutupesää). Kutupesiä löytyi lisäksi Hakuninmaanojasta (1 pesä) ja Lassilanojasta (2 pesää).

Luonnonkudusta syntynyt vasta sorasta kaivautunut taimenenpoikanen Konalanojassa Vihdintien varressa. Taimen kutu tapahtuu loka-marraskuussa. Naarastaimen kaivaa kutiessaan soraikkoon kuopan, johon se laskee mätä. Vieressä päivystävät koiraskalat laskevat samanaikaisesti maitia ja mätä hedelmöittyy. Kuoppaan lasketun mädin naaras peittää sorajyvillä. Tämä toistuu useamman kerran, ja usein paikalle syntyy tämän myötä sorasta ns. kutupesä. Touko-kesäkuussa talven soraikkossa olleesta mädistä kuoriutuu taimenenpoikasasia. Tässä elämänvaiheessa taimen on noin tulitikun mittainen ja se hakeutuu kivikkoon tai oksien taakse suojaan saalistavilta pedoilta. Poikasvaihe purossa tai joessa kestää 2–5 vuotta, minkä jälkeen osa poikasista vaeltaa mereen ja osa jää paikallisiksi emokaloiksi synnyinvesistöönsä. Merivaelluksen tehneet taimenet palaavat 1–3 vuoden kuluttua kotijokeensa kutemaan. Kuva Mika Järvinen.

Strömbergin putouksen alapuolella Talissa nähtiin 11.10. merestä palannut naarastaimen ja pienempi paikallinen naaras soraikoilla Pitäjänmäentien tuntumassa. Ensimmäinen valmis kutupesä Talissa kirjattiin 12.10. Seuraavana päivänä niitä oli jo viisi. Siitä eteenpäin taimenia nähtiin kudulla päivittäin sekä pääuomassa että Konalanojassa. Pidempiaikaiset sateet alkoivat 25.10. Niiden seurauksena vesi nousi ja samentui niin, että havainnointi oli parin viikon ajan monin paikoin mahdotonta. Marraskuussa veden laskettua ja kirkastuttua oli taimenten kutu jo lähes ohi. Sivupuroissa havainnointi onnistui uoman pienemmän koon takia pääuomaa paremmin myös samentumisen aikana.

Taimenten kutupesien määrät Mätäjoen eri osissa vuosina 2017–2025. Sininen osa pylväästä koostuu pesistä Strömbergin putouksesta alavirtaan ja punainen ylävirtaan. Tali 1–8 = Talin alueen kutupesät, Puop = Puropuistikon alue, Kårb.k. = Kårbölen koulun koski, Omen.t. = Malminkartanon Omenatarhan alue, Lass.k. = Lassilankoski, Kon.o. Vihd. = Konalanojan Vihdintien alue, Kon.o. Hilap. = Konalanojan Hilapellon alue, Lass.oja = Lassilanoja

Strömbergin puiston kalatie vesitettiin 24.10. Pari päivää myöhemmin havaittiin ensimmäinen merestä noussut taimennaaras kaivamassa kutupesää Konalanojalla. Kookkaita merivaelluksen tehneitä taimenia nähtiin tämän jälkeen kudulla sekä Konalanojassa että pääuomassa Lassilankoskessa. Kaikkiaan kalatien yläpuolella nähtiin vähintään kahdeksan merestä noussutta kutukalaa vaikeista havainto-olosuhteista huolimatta. Seitsemän kaloista oli naaraita. Marraskuun alussa Konalanojasta laskettiin yhteensä 24 kudettua soraikkoa (kutupesien määrä oli todellisuudessa tätä suurempi, sillä osaan soraikoista oli näköhavaintojen perusteella kutenut useampi naaras) ja Lassilankoskesta minimissään 7 kutupesää (Lassilankosken niskan soraikkoihin kuti tätä useampi naaras, mutta päällekkäisten kutupesien määrä jää arvailujen varaan niiden peittyttyä merikalojen siirtämän soran alle). Talin alueelta kutupesiä laskettiin yhteensä 22 ja koko vesistön alueella kutupesien minimimäärä syksyllä 2025 oli näin ollen 62. Tulos on seurantahistorian paras.

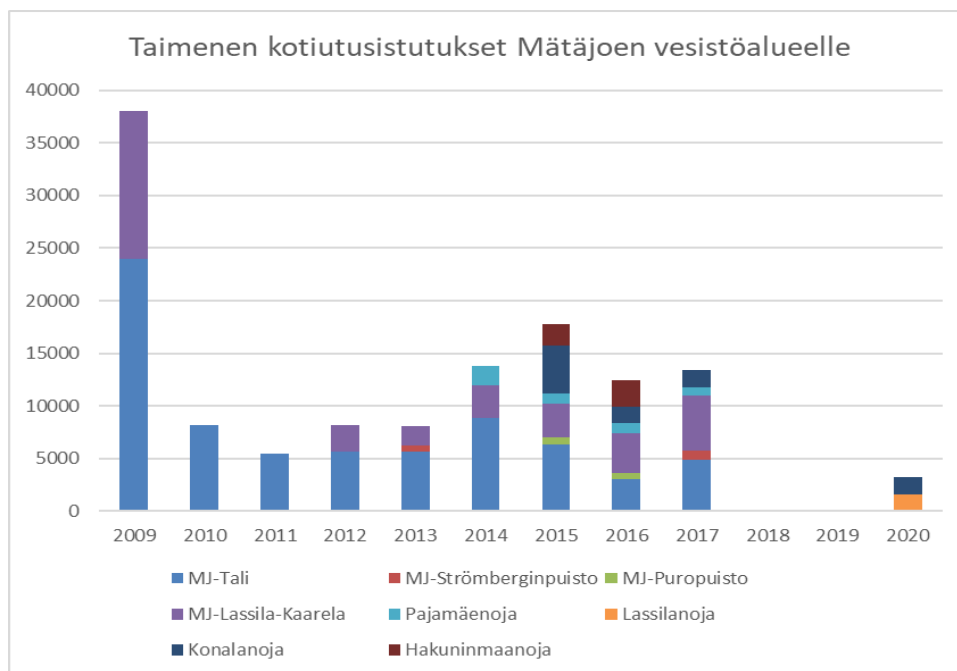
Kuteva merestä noussut taimenpari Talin alueella Pitäjänmäentien tuntumassa 13.10.2025, kuva Mika Järvinen.

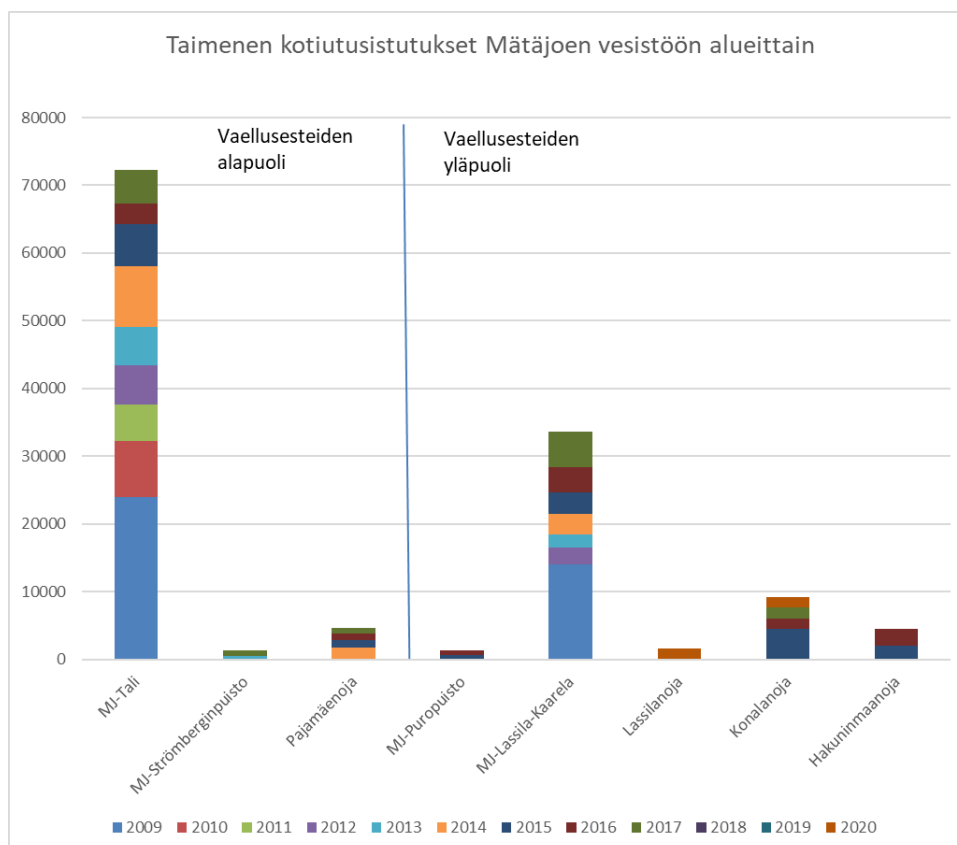
Paikallinen kutupari Lassilankosken niskalla 22.10.2025, kuva Mikael A. Manninen

Istutushistoria

Mätäjokeen alettiin tekemään suunnitelmallisia taimenen kotiutusistutuksia keväällä 2009. Istutuksissa käytettiin Ingarskilajoen kantaa olevien taimenten mätä sekä jonkin verran myös saman kannan 0+ poikasia. Istutuksia jatkettiin Talin alueella vuoteen 2017, jolloin taimenen todettiin lisääntyvän luontaisesti melko hyvin. Yläjuoksulle istutettiin vielä senkin jälkeen, lähinnä vesistön latvoille Konalanojaan ja Hakuninmaanojaan. Viimeinen istutusvuosi yläjuoksulla oli 2020. Istutusten pääpaino on kuitenkin ollut Mätäjoen pääuomassa, vaellusesteiden alapuolella. Sivupuroista eniten mätä ja poikasia on laitettu Konalanojaan. Se onkin osoittautunut kutupesien perusteella erittäin tuottoisaksi alueeksi.

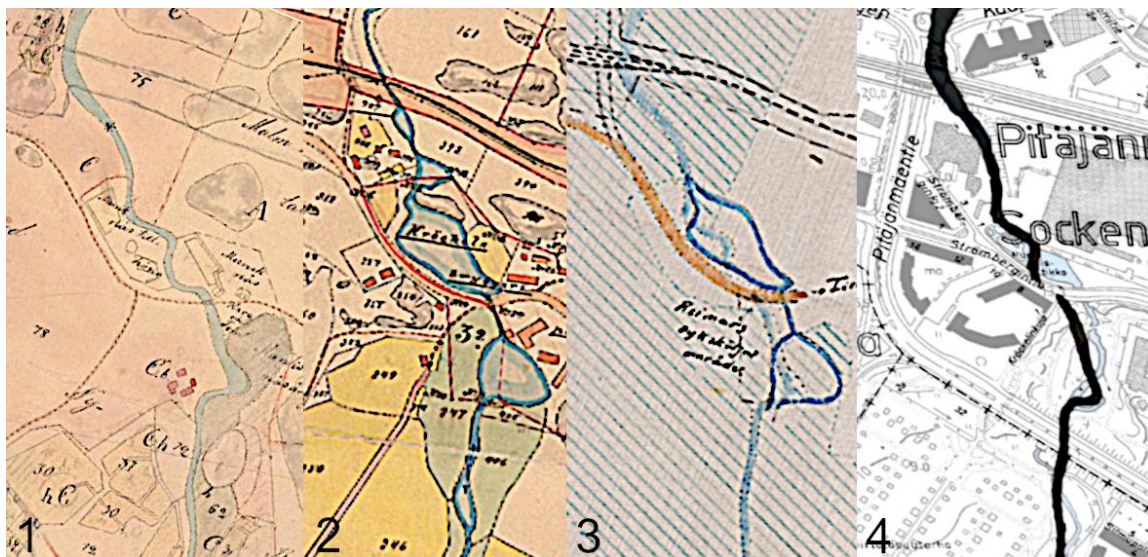
Vuosikohtaiset taimenen kotiutusistutukset. Vuonna 2009 laitettiin erittäin paljon mätä pääuomaan Talissa sekä Lassilan ja Kaarelan alueella. Vuosilta 2018 ja 2019 tarkemmat istutuspaikkatiedot puuttuvat kuvaajasta, mutta istutuksia tehtiin Mätäjoen yläjuoksun sivupuroihin.

Suurin osa istutuksista on tehty vaellusesteiden alapuolelle pääuomaan. Vaellusesteiden yläpuolella istutuksissa korostuu myös pääuoma. Myöhemmin on Konalanoja kuitenkin osoittautunut kutupesien perusteella alueen tuottavimmaksi lisääntymisalueeksi.

Vaellusesteet

Vuonna 2025 Mätäjoen pääuomasta poistuivat viimeisetkin vaellusesteet, kun Strömbergin puiston remontissa korvattiin kaksi patoa tekokoskilla, tehtiin yhteen patoon kalankulun mahdollistava aukko sekä ohitettiin Strömbergin putous luonnonmukaisella kalatiellä. Kalatien rakentaminen oli perusteltua, koska Mätäjoki ei virtaa luonnostaan kalliokönkään yli Strömbergin putoukseen, vaan vesi on ohjattu 1800-luvulla putoukseen Strömbergintien suuntaisella pengerryksellä vesivoiman käyttöä varten. Alkuperäinen Mätäjoen uoma on kulkenut kallion länsipuolelta. Kalatie voidaan nähdä myös kompensaaatiokunnostuksena. Mätäjoesta on hävinnyt runsaasti luonnonmukaista joki- ja purouomaa mm. perkausten vuoksi, ja uusi kalatie korvaa osittain näitä häviöitä.

Mätäjoen Strömbergin alue Pitäjänmäellä eri aikoina: 1) Vuoden 1775 kartassa nykyisen Puropuistikon alueella näkyy niittyjä ja Mätäjoen alkuperäinen uoma. 2) Vuoden 1906 kartassa näkyy alueelle padottuja lampia, joiden ketju ulottuu junaradalle asti. Vesi on ohjattu nykyiselle paikalleen itään kalliokönkään yli. 3) Vuoden 1919 kartassa on vanha uoma hahmoteltu samalle kartalle lampien ja uuden uoman kanssa. 4) Vanhan uoman sijainti nykykartalle asemoituna. Karttapohjat Helsingin kaupunki, karttaakooste Mikael A. Manninen 2025.

Ennen vuonna 2025 tehtyjä vaellusesteiden purkuja ja ohituksia korvattiin vuonna 2013 Talin golfkentällä settipato tekokoskella (yhteistyössä Teknos Oy, Uudenmaan ELY-keskus sekä HPK) ja Helsingin ja Malminkartanon ja Kannelmäen välissä sijainnut betonipato niin ikään tekokoskella vuonna 2020 (Trumpettikoski, yhteistyössä Helsingin kaupunki, WWF ja Virho). Näin ollen vuoden 2025 Strömbergin puiston hankkeen jälkeen Mätäjoen pääuomassa ei ole enää vaellusesteitä, mahdollisesti osittaisen vaellusesteen muodostavan Kaupintien putkensuun ritilän lisäksi. Merkittä-

vin jäljellä oleva vaelluseste on Hakuninmaanojan pohjoisemmassa haarassa sijaitseva mittapato, joka muodostaa täydellisen vaellusesteen.

Täydellisen vaellusesteen muodostava mittapato Hakuninmaanojan pohjoisessa haarassa. Syksyllä 2025 noin 10 metriä padosta alavirtaan löydettiin taimenen kutupesä, kuva Mikael A. Manninen.

Mätäjoen sivu-uomissa muut jäljellä olevat vaellusesteet ovat pääasiassa väärin asennettuja tierumpuputkia, jotka muodostavat vaellusesteitä erityisesti vähän veden aikaan, eli lukeutuvat niiltä osin osittaisiksi vaellusesteiksi. Muutama pidempi putki muodostaa myös edelleen täydellisen vaellusesteen sivupurojen latvoilla. Tierumpuja on talkoissa muutettu kiveämällä kalojen kuljettaviksi 2018 Hakuninmaanojalla (yhteistyössä WWF, Miessakit ry sekä Virho) sekä 2025 Konalanojan Hiihdelan alueen alaosaan (yhteistyössä Virho, HPK sekä Helsingin kaupungin ympäristökeskus).

Päästöt 2025

Virtavesiä käytetään kaupungeissa tyypillisesti hulevesiviemäriverkoston osina. Vaikka monilta osin hulevesiviemäriin päätyvän veden laatu on Helsingissä parantunut, tapahtuu virtavesilajeille haitallisia päästöjä edelleen paljon. Moni päästö on ajallisesti lyhyt tai tapahtuu virtaaman ollessa suuri ja jää näistä syistä huomaamatta. Paremminkin havaitaan erilaisia pieniä polttoaine- ja öljypäästöjä, joita Pelastuslaitos puomitti useita Mätäjoen vesistön alueella vuonna 2025.

Nopeasti tapahtuvista päästöistä erityisen haitallisia vaikuttavat olevan alivirtaama-aikaan tapahtuvat erilaisten liuottimien ja happea syövien kemikaalien, kuten graffitipesuvesien ja kattopesuaineiden päästöt vesistöön. Näistä ei ole varmoja havaintoja Mätäjoen alueelta vuodelta 2025, mutta Konalanojan pienpoikasten määrässä kesäkuun alussa havaittu notkahdus saattaa selittyä tällaisella päästöllä.

Strömbergin puiston työmaa-aikaisissa mittauksissa havaittiin 5.6. korkeita elohopean, kadmiumin, koboltin, kromin, kuparin, lyijyn, nikkelin ja sinkin kokonaispitoisuuksia työmaasta ylävirtaan sijainneella mittauspisteellä Marttilassa. Kiintoainespäästön lähdettä ei saatu selville.

Työmaavesien samentamassa vedessä kuteva merestä noussut erittäin uhanalainen taimen Konalanojan Vihdintien varren alueella 29.10.2025, kuva Mikael A. Manninen

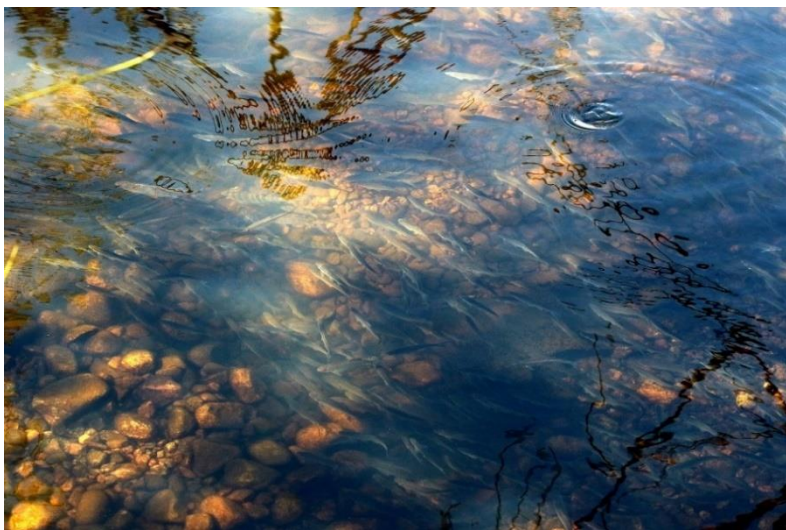
Näkyvämpiä ja pitkäkestoisempia päästöjä Mätäjokeen ja sen sivupuroihin tapahtui 2025 maalämpökaivojen porauksesta ja työmaavesistä, jotka aiheuttavat kiintoaineskulkeumaa ja usein toistuvaa veden samentumista. Kiintoainespäästöt ovat tavallisia huolimatta kaupungin työmaavesiohjeista. Lisäksi erityisesti Hakuninmaan lumenkaatopaikan sulamisvesien

mukana Lassilanojaan ja Mätäjokeen kulkeutuu katuhiiekkaa ja muita epäpuhtauksia, kuten öljyä ja mikromuovia. Mikromuovia syntyy runsaasti myös tekonurmikentillä. Kiintoaines ja erityisesti katuhiiekka tukkivat taimenten kutusoraikkoja ja muodostavat monien eliölajien elinolosuhteita heikentävää pohjakulkeumaa virtavesiin. Soraikkojen tukkeutuminen ja pohjakulkeuma ovat myös Mätäjokeen jatkuva ongelma.

Muu lajisto

Mätäjoessa elää taimenen lisäksi runsas muu lajisto. Seuraavassa on siitä vesistökunnostusten ja tarkkailun yhteydessä saatu yleiskuva. Tarkemmin muusta lajistosta löytyy tietoa kaupungin ja

muiden toimijoiden tuottamista lajistaselvityksistä. Laajemmassa katsannossa voi kuitenkin mainita, että iNaturalist-havaintopalveluun perustamassamme Mätäjoen valuma-alueen lajisto -projektissa on tällä hetkellä vahvistettuja havaintoja 2756 lajista.

Kudulle nousseita salakoita Mätäjoen Talin alueella 20.5.2025, kuva M. A. Manninen

Kalalajeista vesistössä lisääntyvät ainakin hauki, ahven, särki, salakka ja kymmenpiikki. Havaintoja on myös suutarista (Kartanonhaan allas) ja kivennuoliaisesta (Talin alue) sekä merestä jokeen nousseista kampe-loista (Talin alue). Joessa elää myös sinne luvattomasti kotiutusistutettu täplärapu.

Vesielementissä viihtyvistä nisäkkäistä on viime vuosilta havaintoja saukosta, minkistä, vesimyyrärästä, vesipäästäisestä ja piisamista. Rantavyöhykettä hyödyntävistä matelijoista ja sammakkoeläimistä on tavattu sammakkoa (*Rana temporaria*, lisääntymisalue Malminkartanon omenatarhan vieressä Mätäjoessa), rantakäärmettä ja manteria.

Kututaimenia väijyvä harmaahaikara Strömbergin Puro-
puistikon yläosassa lokakuussa 2025, kuva Janne Passi.

Virtavesiä hyödyntävistä linnuista koskikaroja talvehtii vuosittain useita yksilöitä pääuoman ja sivupurojen virtapaikoissa. Kuningaskalastajia ja virtavästarakkeja nähdään lähinnä muuttoaikaan. Harmaahaikaroita tavataan säännöllisesti kalastamassa Mätäjoessa. Vesilinnuista ja rantakanoista tyypillisiä pesimälajeja ovat telkkä, nokikana, liejukana, sinisorsa, haapana, tavi ja kanadanhanhi.

Vesihyönteisten osalta havainnot ovat suppeita ja keskittyvät lähinnä näkyvimpiin lajeihin. Sudenkormentolajeja tavataan Mätäjoen alueella enemmän tai vähemmän säännöllisesti kolmattakymmentä (mm. neidonkorento, täpläkiiltokorento ja punatytönkorento), luteista mm. malluaisia, luis-turi ja vesiskorpioni. Alajuoksulla vuonna 2023 Helsingin kaupungin tilauksesta vesihyönteisiä tutkinut **Wenfei Liao** havaitsi Talin alueella myös

purokatkaa. Päivänkorentoja hän löysi kolmea heimoa, vesiperhosia kymmentä sekä koskikorentoja kahta heimoa. Lajikirjo ja hyönteisten määrä oli runsainta talkookunnostetuissa, kivikkoisissa virtapaikoissa. Vähiten lajeja löytyi ylläveiksi peratuista uomaosuksista. Täydentävät tiedot vesihyönteisistä koko vesistön alueelta olisivat tärkeitä, koska lajisto kertoo paljon mm. vedenlaadusta, mahdollisista häiriötekijöistä, luonnon monimuotoisuudesta sekä kalojen ruokapotentiaalista.

Kasveista Mätäjoella on virtavesikunnostusten yhteydessä havainnoitu etenkin vieraslajeja, joista isosorsimo muodostaa suuren kasvuston Kannelmäen ja Malminkartanon välissä Jouhipolun sil-
lasta alavirtaan. Kanadanvesirutto on muodostanut laajan kasvuston Kartanonhaan altaaseen Ma-
minkartanonojan suun ympäristöön. Eroosiota aiheuttavaa jättipalsamia ovat Mätäjoen rannoilta
torjuneet mm. Mätäpalsami-liike ja muut vapaaehtoistoimijat. Tietävästi ainoana paikkana Helsin-
gissä on Mätäjoessa tavattu myös järvisieni.

Kalastuskielloista informoiminen ja kalastuksen valvonta

Helsinki-Espoon kalatalousalue asetti 1.1.2024 kalastuskiellon useiden Pääkaupunkiseudun tai-
menvesistöjen suvantoalueille, Mätäjoki mukaan luettuna. Tämä kiello täydensi Mätäjoen vaellus-
kalavesistöksi luokittelun mukanaan tuomaa kielloa kalastaa koski- ja virtapaikoissa. Lisäksi Talin
luonnonsuojelualueen perustamisen myötä osa Mätäjoen suulla sijaitsevasta merialueesta muuttui
kalastuskielloalueeksi. Kalastuskiellon valvonta ja siitä informointi ovat kuitenkin jättäneet toivomi-
sen varaa. Esimerkiksi vuoden 2025 loppuun mennessä luonnonsuojelualueen myötä syntynyttä
kalastuskielloaluetta ei ole merkitty Maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämään [www.kalastusra-
joitus.fi](http://www.kalastusrajoitus.fi) -palveluun. Kalastuskiellosta ei ole myöskään maastossa näkyviä infokylttejä. Kalastus va-
pavälinein onkin kalastuskielloista huolimatta verrattain yleistä ja tietämättömyyteen vetoaminen on
Mätäjoella kalastavien keskuudessa tavallista.

Hankekonsultointi

Mätäjoen vapaaehtoisille kunnostajille on 17 vuoden aikana muodostunut laaja tietopohja Mätä-
joesta, sen sivupuroista ja vesistökokonaisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Tämä tietopääoma on
osittain myös tunnistettu alueella tapahtuvissa Helsingin kaupungin ja muiden toimijoiden hank-
keissa. Vuonna 2025 annoimme asiantuntija-apua mm. Strömbergin puiston kalatie- ja padonpur-
kuhankkeelle (Lindblad, Manninen & Penttinen), Helsingin kaupungin Hilapellon puistosuunnittelu-
hankkeelle (Manninen & Passi), Länsiratikat-hankkeelle (Lindblad, Manninen & Valkama) ja Mätä-
joen luonnontilaisuuden inventoinnille (Manninen) sekä Helen sähköverkot 110kV -hankkeelle
(Lindblad & Manninen) ja osallistuimme Mätäjoen alueellisen hulevesiselvityksen ja -suunnitelman
ohjausryhmään (Manninen).

Medianäkyvyys ja huomionosoitukset

Mätäjoki sai laajaa medianäkyvyyttä vuonna 2025 sekä negatiivisissa että positiivisissa merkeissä.
Huhti-toukokuussa mm. Helsingin Sanomat (22.4., 23.4., 20.5.), Maaseudun Tulevaisuus (22.4.,
23.4.) ja Yle (22.4., 23.4., 28.4., 6.5., 21.5.) käsittelivät laajasti Strömbergin puiston työmaapadon
rakentamista uhanalaisen taimenen kutupesien päälle ja siitä aloitettua poliisitutkintaa. Yle kirjoitti
aiheesta vielä jatkojuttuja lokakuussa (1.10. ja 14.10.) kun varmistui, että verrattain suuri määrä
poikasia oli selvinnyt työmaapadon alle jääneistä kutupesistä jatkamaan elämäänsä.

Toinen valtakunnallista huomiota saanut uutinen oli valtakunnallisen vesistökunnostusverkoston
Vuoden vesistökunnostaja -tunnustuksen myöntäminen 11.6. Mätäjoen Talin alueen kunnostuksia
17 vuotta vetäneelle Pekka Lindbladille. Aiheesta uutisoi mm. Suomen ympäristökeskus Syke.

Lisäksi jo vuosia Mätäjoen virtavesikunnostuksia seurannut Erä-lehti julkaisi Mätäjoesta ja sen his-
toriasta kaksi eri juttua vuoden 2025 lokakuun numerossa (paperi & digi).

Sosiaalisen median puolella Mätäjokiaktiivien ylläpitämä Mätäjoki-Rutiän Facebook-sivun seuraaja-
määrä lähes kaksinkertaistui vuoden 2025 aikana alle kolmesta tuhannesta yli neljään ja puoleen

tuhanteen (<https://www.facebook.com/Matajoenluonto/>). Erityisesti kiinnostusta herättivät kutu-uutiset ja kudusta kuvatut lyhytvideot, joista eniten näkyvyyttä saaneella Lassilankoskessa lokakuussa 2025 kutenutta taimenparia esittävällä videolla on yli 1,2 miljoona katselukertaa ja 18000 reaktiota.

Mainitsemisen arvoinen on myös Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin tilaama Mia Holopaisen (E-Studio) kuvaama ja tuottama dokumenttielokuva Helsy:n retkiryhmän talkoorupeatamasta Konalanojan Hilapellon alueella (<https://www.youtube.com/watch?v=jmmbkav1Sm4>).

Yhteenveto vuodesta 2025 ja alustavia suunnitelmia vuodelle 2026

Mätäjoen paluu elinvoimaiseksi taimenvesistöksi otti merkittävä harppauksia vuonna 2025. Kutupeisiä löydettiin enemmän kuin yhtenäkkään aikaisempaan vuotena seurantahistorian aikana. Viimeistenkin kokonaan kalankulun pääuomassa estävien vaellusesteiden poistaminen Strömbergin puiston alueelta mahdollisti mereltä palaavien taimenten kutunousun vesistön latvapuroihin asti.

Koska vesi saatiin kalatiehen vasta kaksi viikkoa ensimmäisten kutuhavaintojen jälkeen, on mahdollista, että vuonna 2026 merikaloja nähdään yläjuoksulla vieläkin enemmän. Tulevana vuonna onkin tärkeää rakentaa yläjuoksulle lisää kutusoraikkoja etenkin karkeammasta, merikaloille sopivasta sorasta sekä suojaisia poikasaluita kivistä ja maapuista.

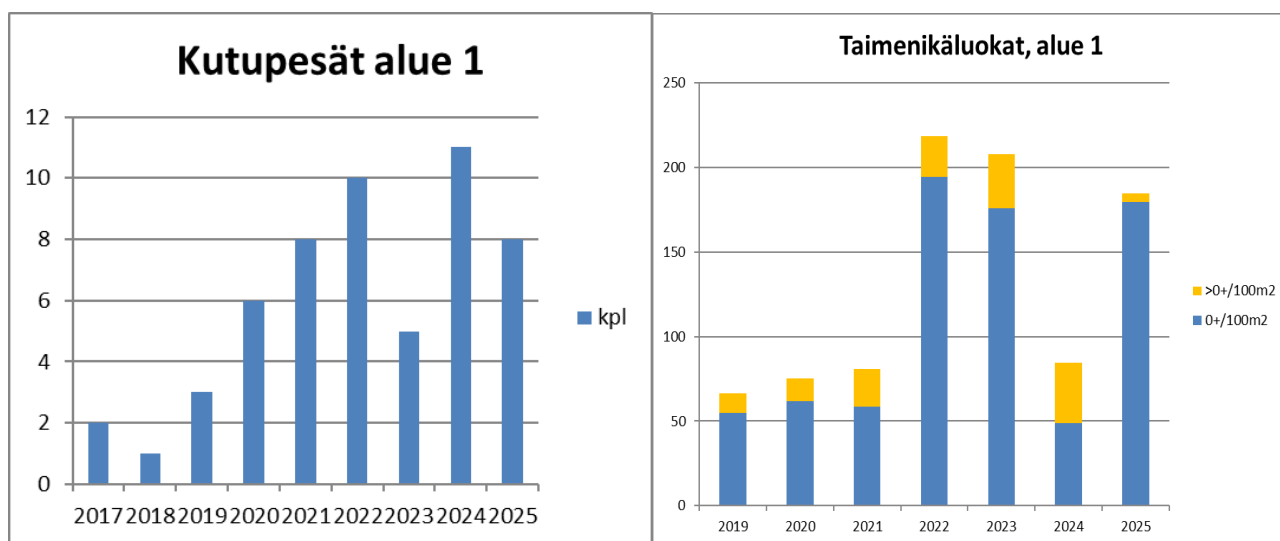
Konalanojan hyvien kokemusten perusteella soraikkoja on talkoilla helpointa rakentaa erityisesti sivupuroihin. Toistaiseksi kunnostamaton Hakuninmaanoja, josta löytyi syksyllä taimenen kutupesä, on yksi potentiaalisista kohteista. Samoin virtavesitalkoita on syytä jatkaa Konalanojan latvaosissa, jotka avautuvat paremmin taimenille ltodennäköisesti jo vuonna 2026, kun Helsingin kaupungilla on tarkoitus korvata jyrkkä ja vetoisuudeltaan alimitoitettu Vanhan Hämeen kyläntien alitettava putki suuremmalla ja paremmin kalojen kuljettavalla putkella sekä samalla rakentaa tulvasanteita ja kutualueita Hilapellon puiston alueelle. Myös muiden sivupurojen mahdollisuuksia taimenen lisääntymispuroina tullaan tarkastelemaan. Pääuomassa tehtävien kunnostusten tekotavasta ja aikataulusta on tavoitteena käynnistää keskustelut Helsingin kaupungin kanssa.

Hyvä ja pitkäjänteinen yhteistyö eri toimijoiden kesken on kirjaimellisestikin saanut padot murtumaan ja ihmeitä aikaan. Yhteistyöllä saamme niitä aikaan myös jatkossa!

Liite 1. Mätäjoen Talin alueen kutupesä- ja sähkökoekalastushistoria

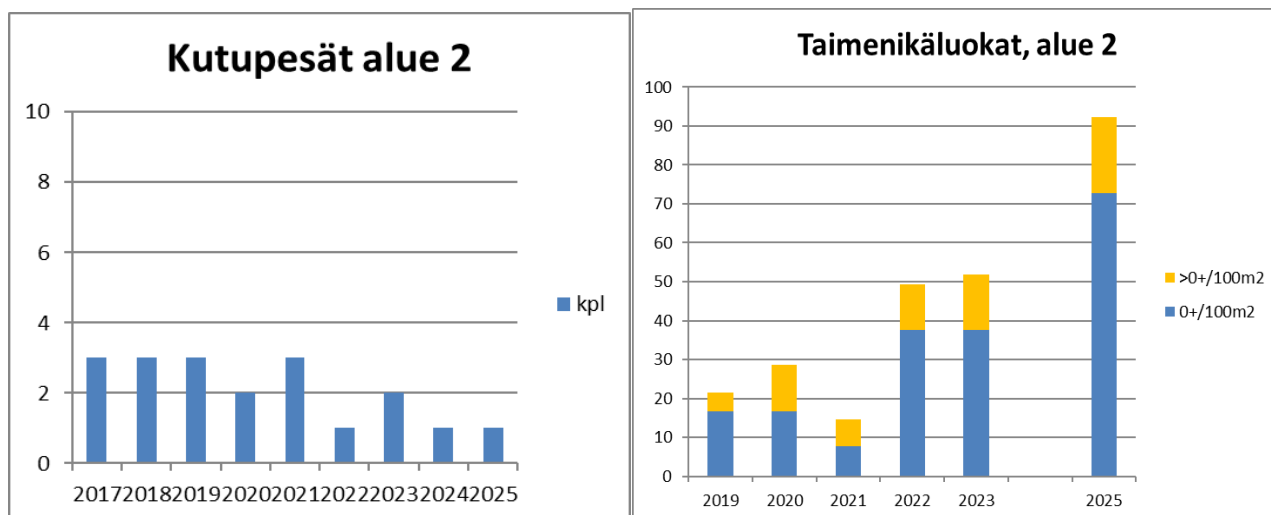

1. Lisääntymis- ja poikasalueet Pitäjänmäentien tuntumassa

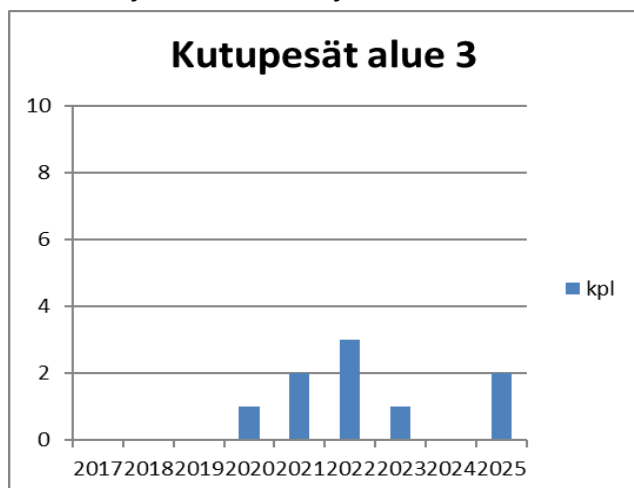

Aluetta ei koekalastettu vuonna 2024

2. Kutusoraikko ja poikasalue lehtometsässä

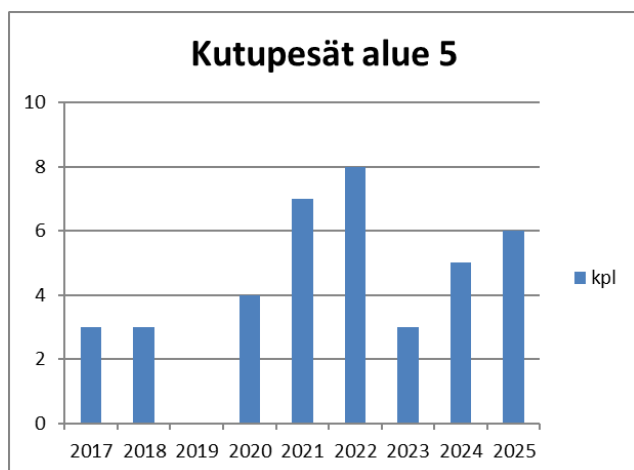

3. Lisääntymisalue kävelysillan vieressä

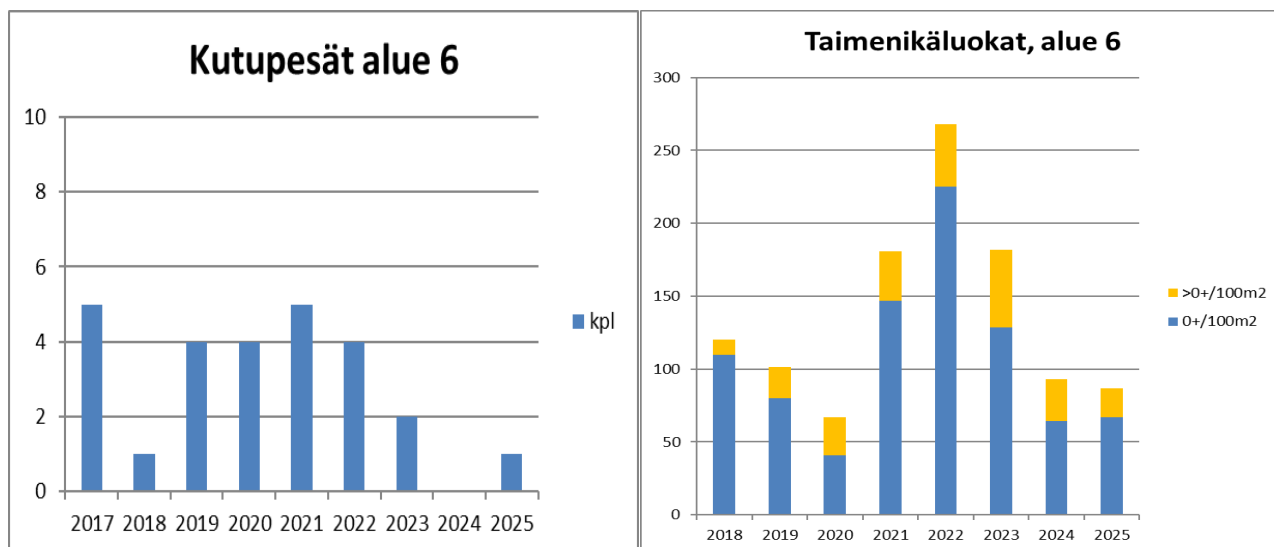
Aluetta ei ole koekalastettu

5. Lisääntymisalue puutarhapalstojen ja kävelysillan tuntumassa

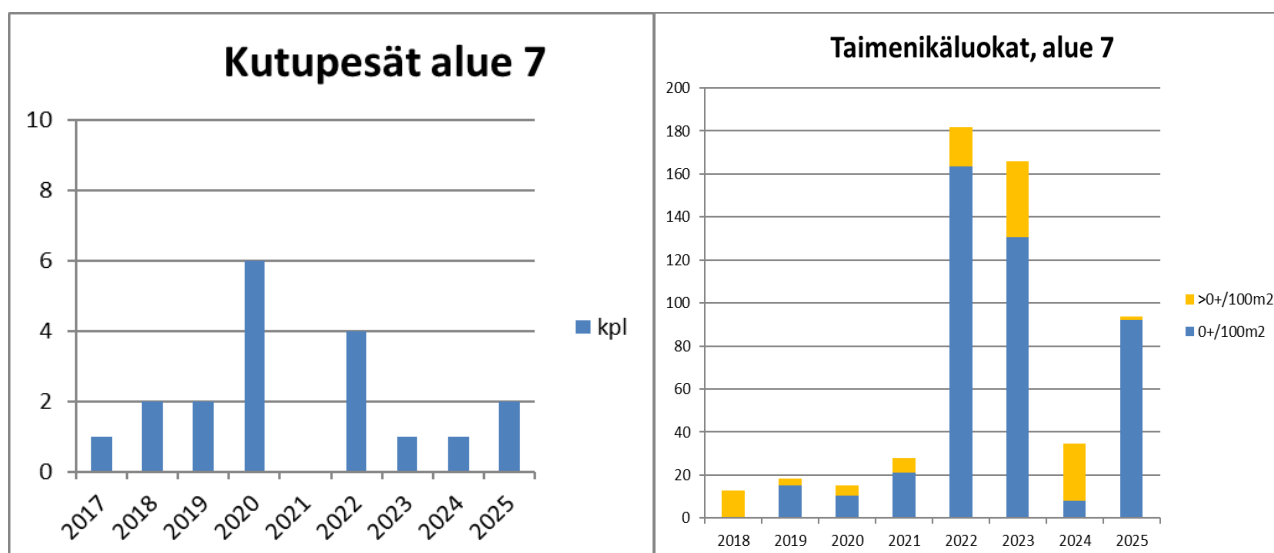

Aluetta ei ole koekalastettu

6. Saunakoski

7. Kivisillan lisääntymis- ja poikasalue

8. Golfkentän tekokoski

